

Cilj je ujediniti nebo iznad Evrope

Strategija „Jugoistočna Evropa do 2020“ postavila je veoma ambiciozne ciljeve kada je u pitanju sektor transporta generalno, smanjenje ukupnih troškova transporta po jedinici transportne usluge za 20%, povećanje stope iskorištenosti transportne infrastrukture za 40%, veća energetska učinkovitost kroz smanjenje potrošnje energije po jedinici usluge prijevoza za 20%

U Sarajevu će se danas (22. maja) održati konferencija pod nazivom „Zračni promet kao pokretač razvoja i ekonomskog prosperiteta u Jugoistočnoj Evropi“. S tim u vezi, razgovarali smo sa Amnom Redžepagić-Čolić, stručnjak injom za održivi rast (energija, okoliš, transport i konkurentnost) Vijeća za regionalnu saradnju (RCC).

□ Sta očekujete od ove konferencije?

Konferencija ima za cilj da se da doprinos postojećem stanju u oblasti aviotransporta kroz analizu problema i izazova sa kojima se suočavaju svi ključni učesnici u ovoj oblasti, počevši od državne uprave, nacionalnih avioprevoznika, aerodroma, kao i krajnjih korisnika usluga, a to su putnici. Na konferenciji će se diskutovati o unapređenju regionalne saradnje kao mehanizmu ostvarenja vidljivih pomaka u aviotransportu, mogućnostima i doprinosu avioindustrije, ekonomskom razvoju te opcijama i kriterijima za bolje povezivanje aerodroma i pojedinačnih gradova u regionu, uzimajući u obzir veoma lošu povezanost koja utječe na stepen komforosti i brzine putovanja, a govorit će se i o velikom potencijalu regionalnog zračnog prostora

koji nije u dovoljnoj mjeri i na adekvatan način iskorišten. Ovaj događaj će okupiti eminentne stručnjake iz sektora aviotransporta tj. predstavnike državne uprave, avioprevoznika, aerodroma i predstavnike akademske zajednice. Nadam se da će ova konferencija ponuditi neka konkretna rješenja kao i smjernice koje će naći svoju punu primjenu u praksi, a s ciljem unapređenja kvaliteta usluge prema krajnjem korisniku, što je i naš osnovni cilj.

□ Naša zemlja još uvijek nije preuzela potpunu kontrolu nad svojim nebom. Zahvaljujući pomoći EU funkcioniše regulator civilnog zrakoplovstva BiH - BH-DCA no Agencija za pružanje usluga zrakoplovne navigacije i dalje zaostaje, da li se pod tim uslovima može očekivati napredak zračnog transporta u BiH?

- Onim podacima kojima ja raspolazem, a pozivajući se na izvještaj Evropske komisije o napretku Bosne i Hercegovine za 2013. godinu, BiH je napredovala u primjeni prve faze zajedničkog evropskog zračnog prostora u skladu sa Sporazumom o zajedničkom evropskom zračnom prostoru (ECAAA). Iako je usvojen Pravičnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih

Amna Redžepagić-Čolić

mjesta u državnoj Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi, Vijeće ministara BiH treba da odobri dodatna dokumenta neophodna za finalizaciju planiranih aktivnosti i funkcioniranje Agencije kako bi zrakoplovne institucije u BiH u potpunosti preuzele odgovornost za upravljanje svojim zračnim prostorom. Utisak je da bi se aktivnosti u ovoj oblasti mogle odvijati bržom dinamikom i da BiH u tom pogledu kasni, ali uzimajući u obzir složeno državno uređenje i raspoložive resurse, nadležne institucije ipak ulažu neophodne napore kako bi zemlja ostvarila očekivani pomak u ovoj oblasti.

□ BiH je ratifikovala Spora-

zum o uspostavljanju funkcionalnog bloka zračnog prostora srednje Evrope (FAB CE). Šta to konkretno znači za građane BiH?

Da, kao što ste i rekli Bosna i Hercegovina je članica tzv. FAB CE u paketu sa Austrijom, Hrvatskom, Češkom, Mađarskom, Slovačkom i Slovenijom. Glavni plan za FAB CE odobren je u 2008. godini, a definiran je u zakonodavnom paketu tzv. „Jedinstvenog evropskog neba“ (eng. Single European Sky - 2004) i dalje razvijan u drugom zakonodavnom paketu (SES 2-2009). Bosna i Hercegovina je postala sedma i zadnja država koja je ratifikovala Sporazum o uspostavljanju funkcionalnog bloka zračnog prostora srednje Evrope koji je stupio na snagu 2013. godine. Naime, s obzirom da FAB predstavlja glavni alat za smanjenje rascjepkanosti zračnog prostora, koji se i dalje temelji na nacionalnim granicama što utječe na smanjenu efikasnost upravljanja zračnim prostorom, cilj je ujediniti nebo iznad Evrope te na taj način pomoći da zrakoplovstvo bude sigurnije, jeftinije, a protok zračnog prometa učinkovitiji, pogotovo u smislu smanjenja kašnjenja letova, što bi u krajnjem slučaju trebali osjetiti i

građani Bosne i Hercegovine.

□ Koje to norme Evropske unije iz domena zračnog transporta BiH mora zadovoljiti da bi mogla ući u EU?

- Bosna i Hercegovina je potpisala i ratifikovala već spomenuti Sporazum o zajedničkom evropskom zračnom prostoru (ECAA) i samim tim se, kao i ostale zemlje regiona, obavezala na njegovu efikasnu i efektanu primjenu. Sporazum propisuje norme i evropske standarde koje zemlja u ovoj oblasti mora ispuniti kroz dvije tranzicione faze prije nego postane spremna za ulazak u EU. Usklađivanje je potrebno izvršiti u oblasti pristupa tržištu, zračne sigurnosti, bezbjednosti, upravljanja zračnim prometom, zaštiti okoliša, socijalnog aspekta i zaštite korisnika, kao i u pogledu obuke neophodnih kadrova. Znači, cilj sporazuma jeste da obezbijedi ujednačenu primjenu visokih standarda i pravila u pomenutim oblastima.

□ Koji su ciljevi iz Strategije JIE 2020 vezani za poboljšanje zračnog transporta u BiH?

- Strategija „Jugoistočna Evropa do 2020“ postavila je veoma ambiciozne ciljeve kada je u pitanju sektor transporta generalno. Da navedem samo

neke od njih: smanjenje ukupnih troškova transporta po jedinici transportne usluge za 20%, povećanje stope iskorištenosti transportne infrastrukture za 40%, veća energetska učinkovitost kroz smanjenje potrošnje energije po jedinici usluge prijevoza za 20%. Zračni promet kao jedan od vidova transporta pojedinačno dat će doprinos gore pomenutim ciljevima kroz efikasnu primjenu već pomenutog „Jedinstvenog evropskog neba“, kao i kroz primjenu inicijative za Zonu zajedničkog pružanja avio usluga (eng. Joint Service Provision Area Initiative), koja je pokrenuta 2013. godine pod okriljem Vijeća za regionalnu saradnju, a sve s ciljem postizanja ključnih pravila i smjernica EU u ovoj oblasti. Dakle, fokus je stavljen na ciljeve koji proističu iz osnovnog zakonodavnog i institucionalnog okvira i Sporazuma o zajedničkom evropskom zračnom prostoru o kojem sam već govorila. Kada je u pitanju Bosna i Hercegovina, moram napomenuti da će ciljevi na nacionalnom nivou pojedinačno kao i za svaku od zemalja regiona biti definirani kroz nacionalne planove, čija izrada je u toku, za provođenje strategije JIE 2020.

M. D. A.